

TIBBİ MİKROBİYOLOJİ

Editör

Tuba DAL

Editör Yardımcısı:

İpek MUMCUOĞLU

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-223-1	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Tıbbi Mikrobiyoloji	47518
Editör	Baskı ve Cilt
Tuba DAL	Vadi Matbaacılık
ORCID iD: 0000-0001-7045-1462	Bisac Code
Editör Yardımcısı	MED052000
İpek MUMCUOĞLU	DOI
ORCID iD: 0000-0002-6392-8880	10.37609/akya.2656
Yayın Koordinatörü	
Yasin DİLMEN	

Kütüphane Kimlik Kartı

Tıbbi Mikrobiyoloji / editör : Tuba Dal.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.
264 s. : rnk. res, şekil, tablo. ; 160x235 mm.
Kaynakça ve İndeks var.
ISBN 9786253992231
I. Tıbbi Mikrobiyoloji.

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

TIBBİ MİKROBİYOLOJİNİN ÖNEMİ VE İNSAN SAĞLIĞINA KATKILARI

Sevgili Gençler,

Tıbbi mikrobiyoloji ve immünolojiye gönül veren bilim insanları sayesinde ufuk açıcı keşifler yapılmış, insanlık için önemli katkılar sağlanmıştır. Mikroplar, enfeksiyon ve hastalık arasında nedensel ilişkiler kurarak klinik bilimde devrim yaratan, “hastalığın mikrop teorisini” kanıtlarıyla ortaya koyan en önemli bilim insanlarından biri Louis Pasteur (1822-1895)’dir. Aşıların keşfi, bulaşıcı hastalıklara bakışımızı ve bunlarla mücadele etme biçimimizi temelden değiştirmiştir. Teknolojik gelişmelerin hız kazandığı 19. yüzyıldan bu yana, bulaşıcı hastalıkları inceleme ve tanıma yeteneğimiz köklü değişikliklere uğramıştır. Yirmi Birinci Yüzyılda, tüm genom analizi, yüksek çözünürlüklü mikroskopik teknikler, enfeksiyon modellemeleri ve yapay zekanın kullanımı sayesinde enfeksiyon hastalıklarının tanısında yeni yollar katedilmiştir. Bununla birlikte dünyada insan nüfusunun artması, şehirleşme, göçler, savaşlar, depremler, küresel ısınmanın etkileriyle doğal kaynakların azalması, canlı ekosisteminin bozulması, seller, antibiyotiklerin kontrolsüz kullanımı nedeniyle enfeksiyon hastalıkları tehdit olmaya devam etmektedir.

Modern zamanda karşımıza çıkan COVID-19 (Koronavirüs Hastalığı 2019) pandemisi milyonlarca insanın ölümüne neden oldu ve insanoğlunun çaresizliğini ve hatalarını bir kez daha gösterdi. Sessiz pandemi olarak tanımlanan antimikrobiyal direnç de halen dünyanın en önemli sorunlarından biri olup her yıl milyonlarca insanın ölümüne neden olmaktadır. Pasteur’ün “Tesadüf ancak hazırlıklı olan zihne güler” ilkesi, günümüz insanlarına rehberlik etmelidir.

Bu kitapta tıbbi mikrobiyolojinin önemi ve tıbbi mikrobiyoloji laboratuvarının rolü ortaya konmuş, enfeksiyon hastalıklarının tanısında kullandığımız mikrobiyolojik yöntemler pratik bir yaklaşımla sunulmuştur. Bir hocanız olarak sizlere tavsiyem temel konuları mutlaka öğrenmeniz ama bununla yetinmemenizdir. Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün, “Vatanını en çok seven, görevini en iyi yapandır.” “Yalnız tek bir şeye ihtiyacımız vardır, çalışkan olmak. Servet ve onun tabii neticesi olan refah ve saadet yalnız ve ancak çalışkanların hakkıdır.” sözlerinde de belirttiği gibi güzeller güzeli Türkiye’nin gelişmesinde siz yeni kuşaklara büyük görevler düşmektedir.

Kitabın sizlere faydalı olacağını umuyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Tuba DAL
Ankara, 2023

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı Kaynaklı Enfeksiyonlar ve Korunma Yöntemleri	1
	<i>Duygu ODABAŞ ALVER</i>	
Bölüm 2	Dezenfeksiyon, Sterilizasyon Yöntemleri ve Otoklav Kontrolü	13
	<i>Şadiye Berna AYKAN</i>	
Bölüm 3	Mikroskop Çeşitleri Kullanım Amaçları ve Bakımı	45
	<i>Yusuf AKDEMİR</i>	
Bölüm 4	Rutin Mikrobiyolojide Kullanılan Besiyeri Türleri ve Hazırlanmaları.....	73
	<i>Aslıhan DEMİRCAN</i>	
Bölüm 5	Klinik Örneklerin Alınması ve Örnek Transferinde Uyulması Gereken Kurallar	93
	<i>Alihan BULGURCU</i>	
Bölüm 6	Gram Boya ve Metilen Boyası Hazırlama ve Boyama Prosedürleri	107
	<i>Meltem ÖZDEN</i>	
Bölüm 7	Bakteriyolojik Kültür Yöntemleri ve Ekim.....	119
	<i>Nida ÖZCAN</i>	
Bölüm 8	Kan Kültürlerinin Ekimi ve Yayma Yöntemleri.....	143
	<i>Mikail BÜLBÜL</i> <i>Kadircan YURDAKUL</i> <i>Tuba DAL</i>	
Bölüm 9	Bakterilerin Tanımlanmasında Kullanılan Geleneksel Yöntemler ve Prosedürleri.....	155
	<i>Cansu ÖNLEN GÜNERİ</i>	

İçindekiler

Bölüm 10	Antibiyogram Türleri ve Uygulamaları.....	175
	<i>Ruveyda ALACAHAN</i>	
Bölüm 11	Mikobakterilerin Tanımlanmasında Kullanılan Boyaların Hazırlanması ve Boyama Prosedürleri.....	189
	<i>Ayşe Semra GÜRESER</i>	
	<i>Esra TAVUKCU</i>	
	<i>Ferzan ARSLAN</i>	
Bölüm 12	Mikobakteri Kültürü Nasıl Yapılır?.....	209
	<i>Pınar ETİZ</i>	
Bölüm 13	Maya ve Küf Mantarlarının Tanımlanmasında Kullanılan Geleneksel Yöntemler ve Prosedürleri.....	223
	<i>Neşe İNAN</i>	
	<i>Ayşegül POLAT</i>	
	<i>Sevgi ŞAHİN</i>	
Bölüm 14	Parazitlerin İncelenmesinde Kullanılan Mikroskopik Yöntemler ve Boyama Yöntemleri.....	243
	<i>Serra ÖRSTEN</i>	

YAZARLAR

Öğr. Gör. Yusuf AKDEMİR

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri
Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Laboratuvar
Teknikleri Pr.

 0000-0002-3433-395X

Öğr. Gör. Ruveyda ALACAĞAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye
Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD.

 0000-0002-9122-3589

Dr. Öğr. Üyesi Duygu ALVER ODABAŞ

Giresun Üniversitesi Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu Tıbbi Hizmetler
ve Teknikler Bölümü Tıbbi Laboratuvar
Teknikleri Programı

 0009-0002-3934-3150

Dr. Ferzan ARSLAN

TC. Sağlık Bakanlığı Dr. Abdurrahman
Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve
Araştırma Hastanesi Tıbbi Mikrobiyoloji
Laboratuvar

 0009-0002-3934-3150

Dr. Öğr. Üyesi Şadiye Berna AYKAN

Sakarya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu

 0000-0001-8765-5218

Öğr. Gör. Alihan BULGURCU

İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi
Laboratuvar Teknikleri Programı; Dokuz
Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Mikrobiyoloji ve Klinik
Mikrobiyoloji AD.

 0000-0001-7422-4494

Dr. Mikail BÜLBÜL

Abdurrahman Yurtaslan Ankara
Onkoloji Hastanesi

 0009-0002-2896-8673

Prof. Dr. Tuba DAL

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp
Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD.

 0000-0001-7045-1462

Öğr. Gör. Aslıhan DEMİRCAN

İstanbul Medipol Üniversitesi

 0000-0003-1919-4856

Dr. Öğr. Üyesi Pınar ETİZ

Çukurova Üniversitesi, Abdi Sütçü Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

 0000-0002-7913-6722

Doç. Dr. Cansu ÖNLEN GÜNERİ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane
Sağlık Meslek Yüksekokulu, Tıbbi
Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Tıbbi
Laboratuvar Teknikleri Programı

 0000-0002-6112-0693

Öğr. Gör. M. ÖZDEN

Amasya Üniversitesi, Sabuncuoğlu
Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve
Teknikler Bölümü, Tıbbi Laboratuvar
Teknikleri Programı

 0000-0002-1815-2577

Doç. Dr. Ayşe Semra GÜRESER

TC. Sağlık Bakanlığı Dr. Abdurrahman
Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve
Araştırma Hastanesi Tıbbi Mikrobiyoloji
Laboratuvarı

 0000-0002-6455-5932

Dr. Ayşegül POLAT

SBÜ Dr.Abdurrahman Yurtaslan Ankara
Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı

 0009-0002-2896-8673

Uzm. Dr. Neşe İNAN

SBÜ Dr.Abdurrahman Yurtaslan Ankara
Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı

 0000-0002-1559-6244

Dr. Sevgi ŞAHİN

SBÜ Dr.Abdurrahman Yurtaslan Ankara
Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı

 0009-0004-0347-5738

Doç. Dr. Serra ÖRSTEN

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokul, Tıbbi Hizmetler ve
Teknikler Bölümü, Tıbbi Laboratuvar
Teknikleri Programı

 0000-0002-9216-5413

Asistan Dr. Esra TAVUKCU

TC. Sağlık Bakanlığı Dr. Abdurrahman
Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve
Araştırma Hastanesi Tıbbi Mikrobiyoloji
Laboratuvarı

 0009-0005-6638-7492

Doç. Dr. Nida ÖZCAN

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi
Mikrobiyoloji AD.

 0000-0001-6898-7516

Dr. Kadircan YURDAKUL

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp
Fakültesi

 0009-0009-2893-2348